

STAROCHORZOWSKI DOM KULTURY

“Nowa Kultura na Starym”

2020

**Dofinansowano ze środków
Narodowego Centrum Kultury w ramach programu
Dom Kultury+ Inicjatywy lokalne 2020**

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Opracowanie: dr Jolanta Klimczak

SPIS TREŚCI

1. Starochorzowski Dom Kultury.....	3
2. Koncepcja badawcza.....	12
3. Wyniki badań sondażowych.....	14
4. Wyniki badań focusowych	22
5. SDK- analiza SWOT.....	26
6. Podsumowanie wyników badań	33
7. Rekomendacje	35
 Bibliografia	 36

1. Starochorzowski Dom Kultury

Chorzów jest miastem średniej wielkości, zamieszkiwanym przez ponad 109 tys. osób. Na jego terenie działa 111 szkół, 16 bibliotek (w tym 5 naukowych), 2 muzea oraz teatr. Rocznie instytucje te organizują wiele wydarzeń kulturalnych, w których bierze udział prawie 190 tys. osób¹. Na mapie kulturalnej szczególne miejsce zajmują instytucje upowszechniania kultury, takie jak domy kultury, koła i kluby². Rocznie odbywa się w nich ok.: 50 wystaw, 72 festiwali i przeglądów artystycznych, 148 koncertów, 132 prelekcji, spotkań i wykładów, 132 pokazy teatralne, 185 warsztatów, 42 imprezy interdyscyplinarne i kilkadziesiąt innych.

Rys.1: Mapa Chorzowa

<https://mapa.targeo.pl/chorzow/miasta>

¹ Przy wyliczeniu uwzględniono dane na temat liczby wydarzeń i liczby uczestników spektakli teatralnych i wizyt w muzeach <https://www.polskawliczbach.pl/Chorzow>

² https://bip.chorzow.eu/add_www/file/rejestr_instytucji_kultury_2020.pdf

Tab.1: Uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych w mieście Chorzów (2017)

Formy aktywności	Liczba uczestników	Procentowy udział dla N= 213 436
seanse filmowe	600	2,6
wystawy	8 350	3,9
festiwale i przeglądy artystyczne	68 570	32,1
koncerty	41 042	19,2
prelekcje, spotkania, wykłady	45 802	21,5
imprezy turystyczne i sportowo- rekreacyjne	450	7,6
konkursy	3 422	1,6
pokazy teatralne	28 914	13,5
konferencje	1 150	0,5
interdyscyplinarne	1 458	0,7
warsztaty	5 828	2,7
inne	7 850	3,7

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/Chorzow>

Działa 58 kół/sekcji/klubów skupiających ponad 2000 osób zainteresowanych aktywnością plastyczną (648), taneczną (272) muzyczną (389) informatyczną (25) fotograficzną i filmową (95),

teatralną (22) literacką (30), edukacyjną (Uniwersytet Trzeciego Wieku liczy 570 członków) i inną³. Na terenie Chorzowa działa także 80 grup artystycznych, w tym: 9 teatralnych, 16 muzyczno-instrumentalnych, 15 wokalnych i chóralnych, 3 folklorystyczne, 28 tanecznych i wiele innych.⁴

Na tej lokalnej mapie instytucji kultury znajduje się **Starochorzowski Dom Kultury (SDK)**. Ulokowany na terenie jednej z dzielnic miasta- Chorzowa Starego, od lat stanowi ośrodek życia społeczno-kulturalnego lokalnego środowiska.

Mapa nr 2: Podział terytorialny miasta Chorzowa

Źródło: na podstawie https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Mapa_Chorzowa.svg

³ <https://www.polskawliczbach.pl/Chorzow>

⁴ <https://www.polskawliczbach.pl/Chorzow>

Niegdyś w jego miejscu działał Katolicki Dom Związkowy, później zaś Dom Kultury „Azoty”. Placówka kontynuuje działalność ukierunkowaną na zaspokojenie edukacyjnych i kulturalnych potrzeb mieszkańców i stanowić ważny ośrodek życia społecznego dzielnicy.

Fot.1. Starochorzowski Dom Kultury w Chorzowie

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Starochorzowski_Dom_Kultury

Wśród imprez organizowanych w SDK dużą popularnością (liczoną frekwencją widzów i uczestników) cieszą się **festiwale i konkursy**. Część z nich stanowi już cykliczne wydarzenie, które niezmiennie od wielu lat przyciąga sporą liczbę uczestników, jak na przykład Starochorzowski Przegląd Kolęd i Pastorałek” (XIV edycja w 2019 zgromadziła 200 osób) czy Festiwal „BOBAS” (XXIV zgromadziła 500 osób). Od wielu lat odbywa się także konkurs piosenki pt. „WYGRAJ SUKCES”,

„Annum Festiwal” i „Festiwalu Piosenki Artystów Wrażliwych”. W roku ubiegłym zagościł tu finał „Vinyl Festiwal” oraz „Mistrzostwa Szachowe w Chorzowie” (dla 200 przedszkolaków).

Poza festiwalami i konkursami SDK zajmuje się organizowaniem **koncertów** w ramach cyklicznych edycji „Przystanku Krajcok”, „Jazzu na Starym”, „Klasyki na Krajcoku”, „Zaduszek Muzyczno-Historycznych na Krajcoku” czy „Fest szlagierów na Krajcoku”. W ciągu 2019 roku koncerty na scenie zgromadziły 607 widzów, a w ramach „Strefy dobrej muzyki”- 717.

Popularnością cieszą się także **występy kabaretowe**: „Kabaret na Krajcoku” zgromadził 439 osób. Jeszcze większą liczbę uczestników miały imprezy taneczno-rozrywkowe, takie jak „Chorzowski Bal Ślonzoka”, „Chorzowski Bal Przedszkolaka” „Starochorzowskie Żniwne”, „Rock&Rollowe Andrzejki”, zabawa sylwestrowa i co miesięczna „Potańcówki dla seniorów”. W sumie skorzystało z nich (w 2019) ponad 750 osób.

SDK organizuje albo włącza się w organizację **festynów i pikników**. W ubiegłym roku odbył się festyn „Szyb Prezydent w kolorach”, „Festyn Miejski na Pniokach”, „Piknik na Starym” i „Święto Miasta” oraz odpust „Śląskie Gody”.

W okresie zimowych i letnich ferii szkolnych SDK od lat prowadzi **półkolonie** dla dzieci. Włącza się także w organizowanie **imprez okolicznościowych**, takich jak „Pożegnanie Maturzystów”, „Pożegnanie Przedszkolaków”, „Dzień Dziecka”, „Spotkanie ze Świętym Mikołajem”, „Spotkanie opłatkowe” czy „Orszak Trzech Króli”. Angażuje się również w **akcje charytatywne**. Udostępnia przestrzeń na **spotkania środowiskowe** członkom klubu seniora „Przyjaciele” i NOT.

W SDK odbywają się **seanse filmowe**: w kinie galerii „Na strychu” (38 seansów w 2019) i kinie „Frajda”(17 seansów) w ramach cykliw „Frajda w kinie”, „Na ekranie”, „Poranek rodzinny”,

„Poranek filmowy” i „F(RAJ)da Seniora”. Wzięło w nich udział 182 widzów. Organizowane jest także „Ogrodowe Kino Letnie”.

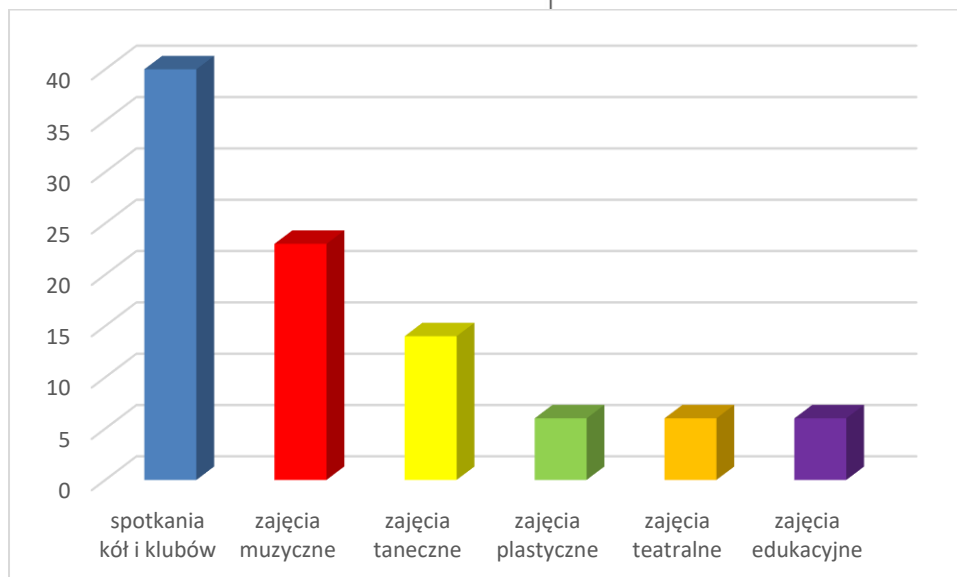
Organizowane są wydarzenia **teatralne**, takie jak „Chorzowski Teatrzyk Ogródkowy” (80) czy Rodzinny Poranek Teatralny (30). Sporą popularnością cieszą się spektakle pokazywane w ramach cyklu „Teatr na Krajcoku” (203 widzów). Zainicjowany został także „Festiwal Teatralny Baśni i Legend Śląskich. Bebok w Teatrze”.

SDK jest miejscem różnych **wydarzeń plastycznych**: zorganizowano tu „Ogrodowe Warsztaty Plastyczne pt.: Artystyczne Lato, wystawy plastyczne: wernisaż wystawy prac plastycznych Pracowni Rysunku i Malarstwa oraz Ceramiki”, „Dwa bieguny świadomości”, „Wielkie jajo” oraz piknik malarski „Sielskie Klimaty”- (minimum 189 uczestników).

SDK oferuje także spotkania i warsztaty **edukacyjne**, z których korzysta młodzież szkolna, jak w przypadku cyklu „Pani Gama Zaprasza”, (460 uczestników w 2019) czy „Rodzinnego Poranku Eksperymentalnego” – adresowanego do dzieci z rodzicami (130). Prowadzi cykl spotkań w ramach Starochorzowskiego Klubu Podróżnika i spotkania z ciekawymi ludźmi „Kolory Śląska”.

W stałej ofercie SDK są różne formy uczestnictwa w kulturze: **koła zainteresowań, kluby, sekcje, zespoły artystyczne**. Największą grupę stanowią członkowie klubu seniora i stowarzyszenia NOT. Wśród sekcji artystycznych największą popularnością cieszą się muzyczna i taneczna.

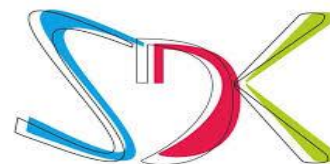
Wykres 1: Zainteresowanie poszczególnymi formami uczestnictwa w kulturze w SDK (ujęcie procentowe dla N=457)

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania o „Kołach zainteresowań, klubach, sekcjach, zespołach artystycznych działających w Starochozowskim Domu Kultury oddziale Chorzowskiego Centrum Kultury w ramach Amatorskiego Ruchu Artystycznego w roku 2019”

Instytucjonalny i społeczny kontekst działalności społeczno-kulturalnej SDK i uczestnictwa w kulturze mieszkańców dzielnicy zmienia się dynamicznie. Z jednej strony, wzrasta konkurencja na miejskim rynku kultury i animacji społecznej w postaci Młodzieżowego Domu Kultury, Centrum Integracji Międzypokoleniowej i samego ChCK, któremu formalnie od 2007 podlega SDK, będąc jego oddziałem⁵. Z drugiej strony, przeobraża się struktura demograficzna Chorzowa Starego: charakterystycznej dla całego miasta depopulacji i starzeniu się ludności towarzyszy (za sprawą inwestycji deweloperskich) wzrost liczby nowych mieszkańców nie zakorzenionych w lokalnej

⁵ Rada Miasta Uchwałą Nr XIII/212/07 zdecydowała o połączeniu Miejskiego Domu Kultury “Centrum” i Starochozowskiego Domu Kultury i utworzenia jednej instytucji o nazwie “Chorzowskie Centrum Kultury” (ChCK). <http://www.peuk.fiiz.pl/pl/poi/3300944>

kulturze i środowisku lokalnym. Na te strukturalne problemy dzielnicy zwraca uwagę „Lokalny Program Rewitalizacji Chorzowa do 2030”⁶. Dzielnica to bowiem nie tylko kategoria przestrzenna, ale i socjologiczna. Jak pisał wybitny znawca tematu, Janusz Ziółkowski, „Jednostka dążąc do znalezienia sobie w obrębie przestrzeni miejskiej jak najlepszego miejsca, odpowiadającego jej indywidualnym i społecznym potrzebom, ma tendencję do zamieszkiwania wespół z członkami grupy miejskiej, jednorodnymi z nią pod określonym względem. Fakt zamieszkiwania danej ulicy czy dzielnicy miasta przez takie czy inne jednostki, przynależące do określonych grup społecznych, jest w pierwszym rzędzie zdeterminowany ekonomicznie. Ale działają tu również wtórne czynniki pozaekonomiczne. Jednym z nich jest tradycja czy konserwatyzm, nakazujące zamieszkiwać dane partie miasta, mimo że znikły już korzyści ekonomiczne i społeczne, które kiedyś ten wybór usprawiedliwiały”⁷. To dzielnica właśnie, jako przestrzeń miasta, nierozzerwalnie związana jest z praktykami, na których ufundowana jest codzienność mieszkańców, praktyki kulturowe, transmisja wzorów życia społecznego. To w dzielnicy, za sprawą jej wielofunkcyjności, możliwe są intensywne kontakty, wymiana informacji i usług, półprywatność, operowanie swoistym kodem językowym⁸. Dzielnica jest przestrzenią łączącą to co prywatne, domowe z tym co publiczne, miejskie. Ogniskują się w niej habitusowe zasoby jednostek oraz lokalne procesy społeczno-ekonomiczne.

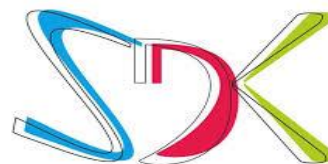
Nie ma więc w mieście dwóch takich samych dzielnic, a na tle tych które istnieją Chorzów Stary prezentuje się jako przestrzeń o największej kumulacji negatywnych zjawisk. Jak czytamy w wspomnianym dokumencie poświęconym rewitalizacji miasta, „(...) Chorzów Stary charakteryzuje

⁶ LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI CHORZOWA DO 2030 ROKU, J. Gorgoń-Bronder, A. Starzewska-Sikorska, I. Owczarska, K. Heffner, P. Gibas, A. Polko, Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych, Katowice, 2014

⁷ J. Ziółkowski (1960) Sosnowiec. Drogi i czynniki rozwoju miasta przemysłowego, Wydawnictwo „Śląsk”, Katowice, s. 90

⁸ B. Jałowicki, M.S. Szczepański (2006) Miasto i przestrzeń w pespektywie socjologicznej, s.384

się **największą ilością słabych stron**⁹ w stosunku do możliwych szans i zagrożeń. Obszar charakteryzuje **niewielki potencjał społeczno-kulturowy**¹⁰ (...)”¹¹.

Dokument wskazuje na konieczność oddolnej aktywizacji mieszkańców i stworzenia warunków instytucjonalnych służących integracji i odbudowaniu lokalnej tożsamości. Zakłada, że „(...) rozwój lokalnych grup i sieci stymulowanych przez lokalne instytucje będzie skutkował pobudzeniem kapitału społecznego oraz ukierunkowaniem rozwoju społeczności lokalnych na poprawę ich warunków życia. Ponadto proces aktywizacji mieszkańców będzie legitymizacją działań rewitalizacyjnych, identyfikowaniem się z nimi oraz uznaniem ich wartości¹². I co istotne, służyć będzie zachowaniu tożsamości i kulturowego dziedzictwa oraz wzmacniać „więzi społeczne między jego mieszkańcami”¹³.

Wiele wskazuje na to, że kultura może działać jako narzędzie prewencji i interwencji społecznej dokonywane przez podmioty kultury na poziomie lokalnym¹⁴. Biorąc więc pod uwagę opisane zjawiska, umiejscowiony w Chorzowie Starym SDK poszukuje nowych obszarów dla swojej działalności i zabiega o dotarcie do nowych beneficjentów swojej kulturalnej oferty. Stąd niniejsza diagnoza i poprzedzające ją badania jako jedno z narzędzi rozpoznawania potrzeb mieszkańców oraz rekomendacji dla regulaminu konkursowego **Dom Kultury + Inicjatywy lokalne 2020**.

---

⁹[podkreślenie własne-JK

¹⁰ Podkreślenie własne-JK

¹¹ J. Gorgoń-Bronder, A. Starzewska-Sikorska, I. Owczarska, K. Heffner, P. Gibas, A. Polko (2014) Lokalny Program Rewitalizacji Chorzowa do 2030, s.66

¹² J.w. s. 68

¹³ Jw., s.67

¹⁴ M. Kowalewski, A. Nowak, R. Thurow (2011) Czy kultura może wzmacniać spójność społeczną?

2. Koncepcja badawcza

Celem badań była analiza zasobów i potrzeb oddolnych inicjatyw lokalnych w dzielnicy by zdiagnozować potencjał społeczno-kulturalny w lokalnym środowisku i w perspektywie kilku miesięcy od ogłoszenia konkursu „Nowe na Starym”, zwiększyć udział grup nieformalnych oraz wzmocnić zaangażowanie mieszkańców dzielnicy w kształtowanie – wraz z SDK- krajobrazu kulturowego Chorzowa Starego.

Na podstawie projektu grantu SCK w Chorzowie Starym sformułowane zostały pytania badawcze.

Pytania główne ogniskowały się na trzech zagadnieniach: oczekiwaniach, potencjale i barierach.

- I. Jakie oczekiwania mają mieszkańcy Starego Chorzowa wobec oferty i działalności kulturalnej SDK?
- II. Jaki potencjał kulturalny ma dzielnica i jej mieszkańcy
- III. Jakie bariery dostrzegają mieszkańcy dzielnicy w animacji i aktywizacji społeczności lokalnej?

W celu odpowiedzi na pytania główne sformułowano pytania szczegółowe.

Dla pytania I:

1. Jakimi nowymi formami aktywności są zainteresowani mieszkańcy dzielnicy?
2. Czy wiek różnicuje kulturalne potrzeby mieszkańców powiatu?
3. Jeśli wiek różnicuje kulturalne potrzeby mieszkańców, to jak?;

Dla pytania II:

1. Jakie mieszkańcy dzielnicy oferują formy partycypacji w budowaniu kultury lokalnej?
2. Jakich znają lokalnych animatorów życia społeczno-kulturalnego?
3. Jakim miejscom mieszkańcy przypisują potencjał kulturotwórczy?

Dla pytania III:

1. Jakie bariery instytucjonalne dostrzegają mieszkańcy dzielnicy w animacji i aktywizacji społeczności lokalnej?
2. Jakie bariery interpersonalne dostrzegają mieszkańcy dzielnicy w animacji i aktywizacji społeczności lokalnej?
3. Jakie bariery osobowe dostrzegają mieszkańcy dzielnicy w animacji i aktywizacji społeczności lokalnej?

W celu sformułowania odpowiedzi na pytania badawcze wykorzystano

- badania sondażowe z kwestionariuszem **wywiadu** jako narzędziem badawczym,
- **wywiady zogniskowane** (focusy).

Przyjęto, że są to narzędzia **konsultacji społecznych** pozwalające na dwustronną komunikację mieszkańców¹ dzielnicy i SDK w celu wypracowania nowej oferty kulturalnej i rozwoju instytucji w kierunku oczekiwanym przez uczestników lokalnego życia społecznego. To podejście **partycypacyjne**² uznano za fundamentalne w związku z koniecznością większego, dobrowolnego zaangażowania mieszkańców w rozwój kultury lokalnej.

Metody doboru próby badawczej:

W badaniu zarówno sondażowym, jak i focusowym – zgodnie z projektem grantowym SDK-kluczowe było zaangażowanie respondentów reprezentujących dwie wrażliwe kategorie wiekowe: młodzież i seniorów. To w przypadku kwestionariuszy z góry wykluczyło probabilistyczny charakter badań. Ze względu na pandemię, nie możliwe stało się dotarcie bezpośrednio do repondentów, wykorzystano więc dwa narzędzia internetowe: szkolny Librus – by dotrzeć do młodzieży oraz ankietę internetową rozesłaną do seniorów- liderów

zamieszkujących dzielnicę, by ci- metodą kuli śnieżnej (*snowball sampling*)³ - pozyskali kolejnych respondentów ze swojej grupy wiekowej.

Badania fokusowe przeprowadzono z trzema grupami liderów lokalnych, w tym dwoma rozłącznymi wiekowo, ale wewnątrznie metrykalnie homogenicznymi.

Harmonogram prac badawczych:

Przygotowanie narzędzi badawczych: 29.03.2020- 4.04.2020

Badania sondażowe: 11.04.2019- 01.06.2020

Badania fokusowe: 02.06.2020

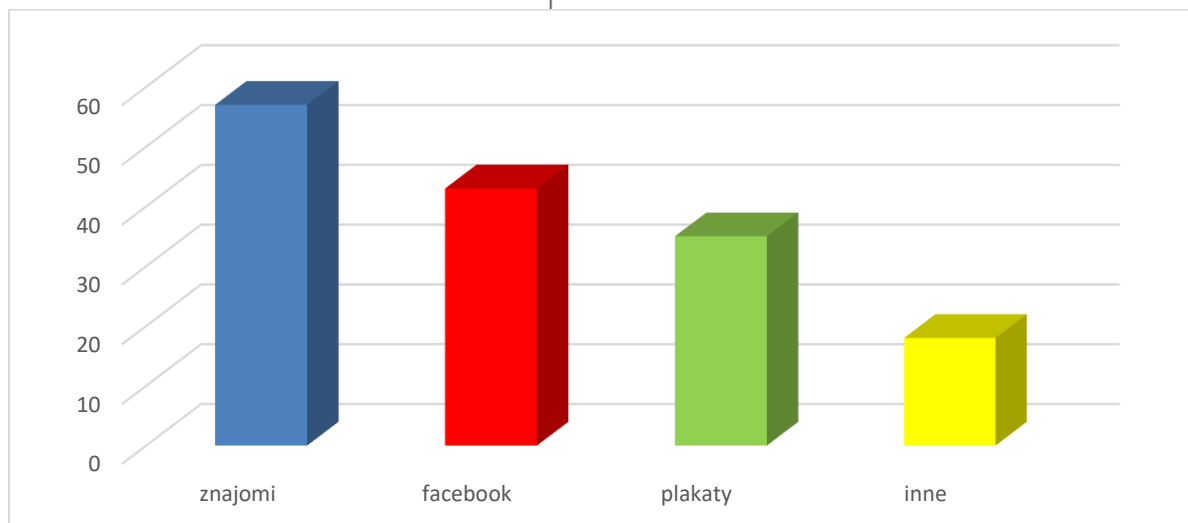
Opracowanie wyników badań: 03.06.2020- 15.06.2020

3. Wyniki badań sondażowych

W badaniach wzięły udział 74 osoby. 57% Spośród nich nigdy nie uczestniczyło w żadnych działaniach organizowanych w SDK, zaangażowanie w badania było ich pierwszym doświadczeniem w kontakcie z tą instytucją. Pozostali brali, przynajmniej sporadycznie, udział w takich wydarzeniach, jak spektakle i koncerty, warsztaty świąteczne, muzyczne i wakacyjne, w święcie kobiet, finale WOŚP, przyjęciach okolicznościowych, biesiadach i balu „Katolika”, zajęciach dla dzieci, dla seniorów, warsztatach baletowych i ceramicznych, przedstawieniach teatralnych, próbach chóru.

Głównym źródłem wiedzy o inicjatywach podejmowanych w SDK są nieformalne relacje społeczne (znajomi) i Facebook.

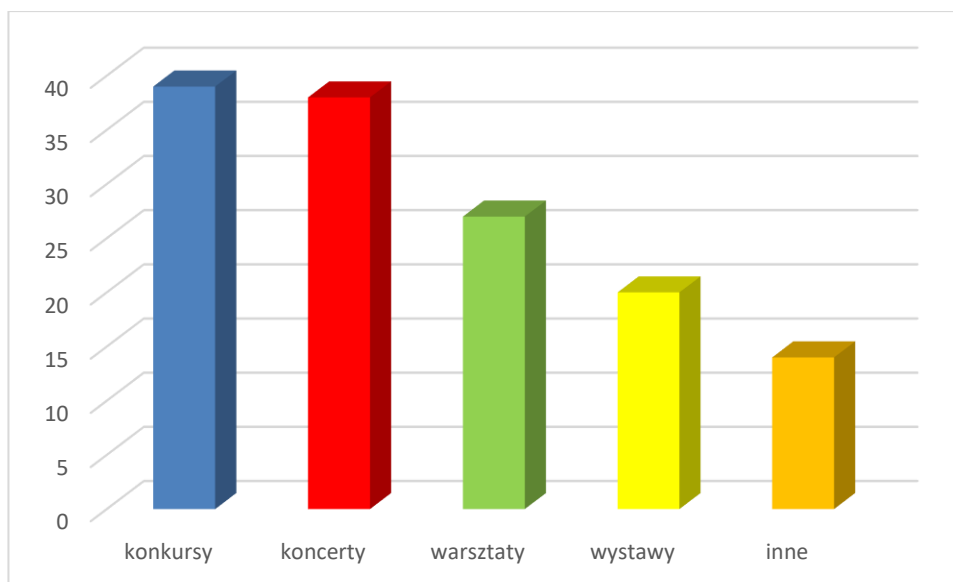
Wykres 1: Źródła wiedzy o ofercie SDK (%)

Źródło: opracowanie własne, uwaga: odpowiedzi nie sumują się do 100 z powodu możliwości wpisania dowolnej liczby odpowiedzi

Uczestnicy badań w pierwszej kolejności oczekują od SDK organizowania konkursów, które umożliwiłyby im sprawdzić się w różnych dziedzinach i podjąć ocenianą przez profesjonalne jury, rywalizację. Nie bez znaczenia jest motywowanie współzawodnictwa nagrodami. Respondenci postrzegają siebie jako mających zasoby (talenty) gotowe do uaktywnienia, gdyby zaproponowana została formuła -lansowanego przez kulturę medialną- konkursu właśnie. Na drugim miejscu pod względem liczby wskazań są koncerty. Zaś co piąty badany chciałby rozwijać umiejętności na różnych, tematycznych warsztatach: szycia na maszynie, sztuki filmowej, obsługi nowych aplikacji czy jogi. Najmniejsze zainteresowanie respondenci wykazują wystawami.

Wykres 2: Oczekiwane działania w SDK (%)

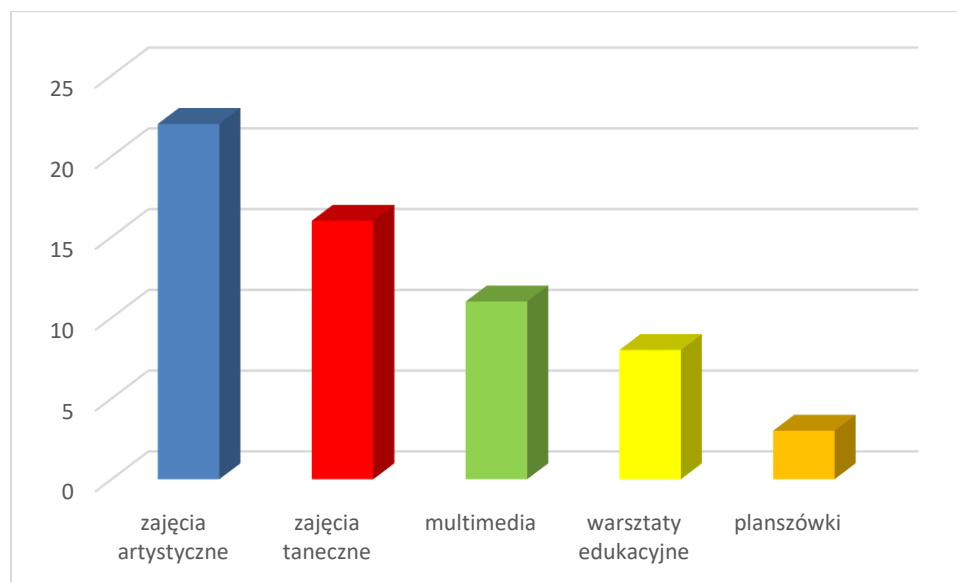

Źródło: opracowanie własne, uwaga: wyniki nie sumują się do 100 z powodu możliwości wpisania dowolnej liczby odpowiedzi

Respondenci pytani o atrakcyjne - ich zdaniem- zajęcia i wydarzenia kulturalne dla młodzieży zwrócili uwagę na potencjał wynikający z zajęć artystycznych, a spośród nich przede wszystkim muzycznych. Proponowali także warsztaty modelarskie, teatralne i plastyczne. 20% Wskazań dotyczyło kursów tańca a 16% zajęć poświęconych multimediom: operowaniu nowymi aplikacjami, poznawaniu najnowszych rozwiązań w komunikacji internetowej i umiejętności youtuberskich. Pojawiały się również propozycje organizowania koncertów z udziałem artystów popularnych wśród lokalnej młodzieży oraz zajęcia edukacyjne poświęcone nauce języków obcych i sztuce gotowania.

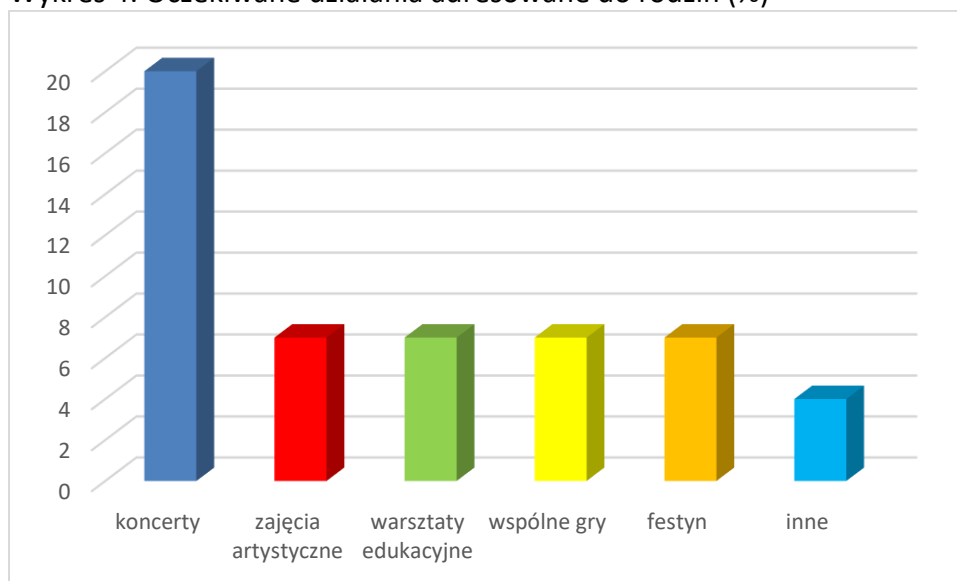
Wykres 3: Oczekiwane działania adresowane do młodzieży (%)

Źródło: opracowanie własne, uwaga: odpowiedzi nie sumują się do 100 z powodu możliwości wpisania dowolnej liczby odpowiedzi

Znacznie większe trudności sprawiło badanym pytanie o oczekiwania, które mógłby spełnić SDK by aktywizować całe rodziny. Liczba zaproponowanych odpowiedzi okazała się najmniejszą z wszystkich obejmujących pytania otwarte, podobnie jak ograniczone spectrum propozycji. Najliczniej wskazywany był udział w koncertach, pozostałe sugestie dotyczyły udziału w festynach, wspólnych grach i zabawach oraz warsztatach edukacyjnych.

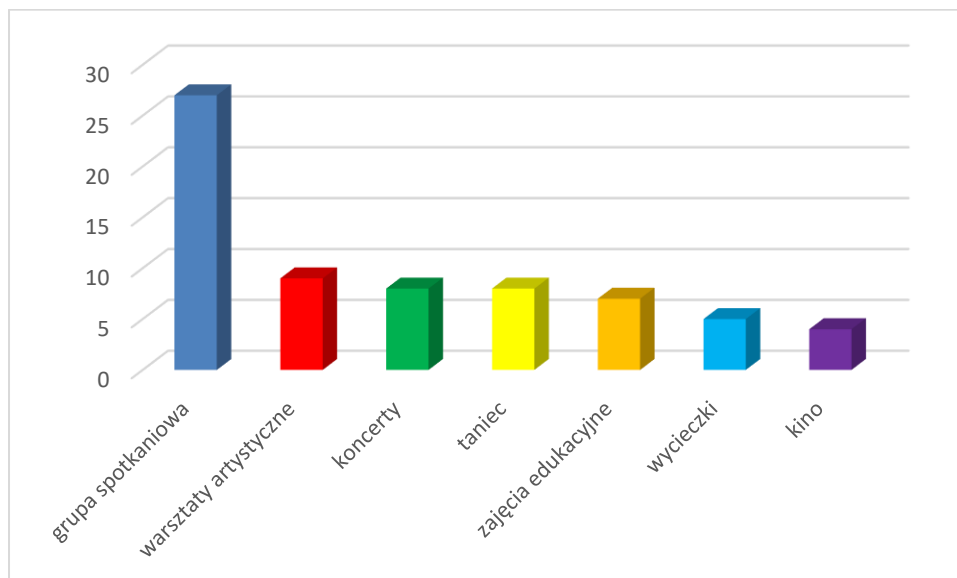
Wykres 4: Oczekiwane działania adresowane do rodzin (%)

Źródło: opracowanie własne, uwaga: odpowiedzi nie sumują się do 100 z powodu możliwości wpisania dowolnej liczby odpowiedzi

Seniorzy jako najstarsza kategoria uczestników działań oferowanych przez SDK, zdaniem badanych, zainteresowani byłiby przede wszystkim wykorzystaniem przestrzeni instytucji do mniej formalnych spotkań z innymi osobami starszymi. Wskazują na atrakcyjność spotkań "przy kawie" by móc rozmawiać i dzielić się swoimi problemami, wzajemnie wspierać się i integrować. Niezobowiązujące towarzyskie relacje mogłyby być wzbogacane formalnymi zajęciami (zumba), i warsztatami (rękodzielniczymi, teatralnymi, tanecznymi), nauką języków obcych, obsługi komputera oraz wspólnymi wycieczkami, seansami filmowymi, grami stolikowymi.

Wykres 5: oferta dla seniorów (%)

Źródło: opracowanie własne, odpowiedzi nie sumują się do 100 z powodu możliwości wpisania dowolnej liczby odpowiedzi

Jakie zatem działania kulturalne respondenci chcieliby włączyć do dotychczasowej oferty a jakie zintensyfikować? Największym zainteresowaniem cieszą się formy audytoryjne upowszechniania kultury, takie jak koncerty. Badani oczekują jednak także form bardziej ich angażujących, takich jak konkursy i warsztaty artystyczne czy taneczne. Wskazują także na potrzebę wykorzystania przestrzeni SDK (wraz z ogrodem) do mniej formalnych, bardziej towarzyskich spotkań i wydarzeń.

Zasoby kulturalne dzielnicy Chorzów Stary

Badając opinie i doświadczenia respondentów związane z uczestnictwem w kulturze zwrócono uwagę na postrzeganie **potencjału lokalnego** oraz indywidualnego.

Wskaźnikiem tego pierwszego były odpowiedzi na **pytania otwarte** dotyczące przestrzeni kojarzących się z kulturą oraz praktykami kulturowych a także postaciami, które –ich zdaniem- są liderami społecznymi. Na podstawie zebranych informacji można wskazać na instytucjonalny, materialny i społeczny wymiar potencjału kulturalnego.

Tabela: Opinie badanych na temat kulturotwórczych zasobów w miejscu zamieszkania

wymiary	Kulturotwórcze zasoby w opinii badanych
Instytucje	Starochorzowski Dom Kultury Chorzowskie Centrum Kultury Chorzowski Teatr Rozrywki Miejskie Muzeum Górnośląski Park Etnograficzny
Materialne zasoby	Szyb „Prezydent” Skansen Bunkier stara zabudowa mieszkalna w Antoniowcu pomnik Fryderyka Chopina na ul. Dąbrowskiego „Dolina Górnika” Rezerwat „Żabie doły”
 Społeczne zasoby: organizacje społeczne	Starochorzowska Fundacja Kultury Klub Seniora Rada osiedla Maciejkowice
liderki i liderzy	Monika Toporek- nauczycielka Izabela Nowak- nauczycielka Andrzej Król- nauczyciel Iwo Scelina- nauczyciel Olgierd Łukasiewicz- aktor

	Agnieszka Krukówna- aktorka oraz nie wskazani z nazwiska lecz zawodu i funkcji- katechetka, ksiądz, radny Maciejkowic.
--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań sondażowych

Badani wskazali także **postacie**, które ich zdaniem **disponują potencjałem animacyjnym** wartościowym dla Chorzowa Starego a nie wykorzystanym w działaniach SDK. Są to:

Inga Wojciechowska- gra i tworzy piosenki na gitarze

Anna Szmatoch- nauczycielka

Andrzej Sodowski- malarz

Magdalena Cogiel- malarka

Milena Cogiel- pianistka

Sami badani w większości u siebie na dostrzegają potencjału animacyjny albo możliwości dla jego wykorzystania. W tym drugim przypadku wskazują na brak czasu, brak doświadczenia w pracy z grupą, „wrodzony” lęk przed nieznanym, obawę przed krytyką. Niespełna 19% deklaruje chęć włączenia się w działania SDK by podzielić się swoją wiedzą i umiejętnościami z mieszkańcami dzielnicy. Spectrum deklarowanych działań obejmuje warsztaty edukacyjne zarówno dla dzieci, jak i dla dorosłych, treningi psychologiczne, warsztaty muzyczne i rękodzielnicze, koncertowanie. Przyglądając się szczegółowo opisywanym propozycjom, znajdujemy:

- naukę tańca, komponowania piosenek, śpiewu, gry na instrumentach, obróbkę drewna;
- wykłady o paleontologii, geologii, historii, regionie, mass mediach;
- warsztaty o ekologii, przyrodzie regionu, technikach relaksacyjnych, strategiach radzenia sobie ze stresem, warsztaty o metodach i technikach wychowawczych;
- animowanie seniorów
- graniu koncertów.

4. Wyniki badań focusowych

Konsultacyjne badania fokusowe miały na celu skonfrontowanie potencjalnie różnych koncepcji upowszechniania kultury oraz wynikających z nich priorytetów, pożądaną przez mieszkańców dzielnicy, aktywności lokalnej. Służyć miało także rozpoznaniu potencjału animacyjnego uczestników spotkania i odkryciu nowych sieci społecznych pomocnych w podejmowaniu przez SDK kolejnych działań kulturotwórczych.

W badaniach uczestniczyły osoby z różnych grup wiekowych, zarówno zaangażowane w animację społeczno-kulturalną, jak i dotychczas bierne w działalność tego typu.

Potencjał Chorzowa Starego:

Uczestnicy focusów zwracali uwagę na odmienną dzielnicę od pozostałych. Obok dziedzictwa przemysłowego Chorzów Stary dysponuje bowiem rzadkim w regionie **dziedzictwem rolniczym**, co przejawia się pielęgnowaniem obrzędów związanych z ludową tradycją. Dzielnicę wyróżnia także przestrzenna kumulacja **rdzennych mieszkańców**: jak mówią „my jesteśmy szczególnie, my są tu od zawsze, a nie jakieś „krzoki””¹⁵ [K_1_S]. Zwracają uwagę na ważną rolę **wspólnoty religijnej** „Bo Chorzów Stary jest bardzo związany z Kościołem, nie mówię, że w stu procentach, ale z tą parafią”, a także **wspólnoty sąsiedzkiej** „ tu każdy o każdym wszystko wie, to jest, było i będzie. I mnie dobrze z tym” [K_2_M]

Tę specyfikę dzielnicy-zdaniem rozmówców- należy podkreślać i pielęgnować „powinniśmy o nich zadbać, jest ich coraz mniej a jest im, tym rdzennym, poświęcane mało uwagi”[K_1_S]. W tym celu niezbędne są następujące działania:

¹⁵ Pnioki- ludzie od pokoleń zamieszkujący dane miejsce; krzoki- ludzie zamieszkujący dane miejsce na skutek przesiedlenia, migracji etc; ptoki- ludzie przybywający w dane miejsce na jakiś czas, by je opuścić.

-uczenie młodzieży o tradycji przodków i angażowanie ich do popularyzowania własnego dziedzictwa;

- integrowanie z nowymi mieszkańcami dzielnicy by i oni zaczęli doceniać wyjątkowość Chorzowa Starego i stali się starochorzowianinami „my ich widzimy w kościele, tych z nowych bloków, całe rodziny, z trójką dzieci i czwórka się zdarza. No i co, my się widzimy tylko w kościele i do widzenia”[K_2_M].

Integracja powinna być realizowana z udziałem szkół i przedszkoli jako instytucji inicjujących i organizujących spotkania „Bo jak to się stanie, to potem można pracować nad całością”[K_2_M].

Wykres: Zasoby kulturotwórcze dzielnicy w opinii badanych

wymiary	Zasoby kulturotwórcze
instytucjonalne	SDK Szkoła Miłośników Ziemi Śląskiej i teatr prowadzony przez nauczycieli
materialne	SDK i jego ogród Stare gospodarstwa rolne
społeczny	Klub seniora Chór „Gwiazdy” Wspólnota parafialna Wspólnota sąsiedzka
symboliczne	Gwara/język śląski Historia dzielnicy Rytuały i obrzędy rolnicze

Bariery w rozwijaniu aktywności społeczno-kulturalnej w Chorzowie Starym w opinii badanych:

- **brak młodych liderów:** zawsze musi być w środowisku lider, który by pociągnął ludzi (...) najlepiej żeby to był jakiś młody człowiek, który ma tę energię. Natomiast młodzi ludzie zajęci pracą,

rodziną nie ma ją po prostu czasu na działania. No ja wiem, jak my mamy w stowarzyszeniu, prawie sami seniorzy, pojedyncze osoby dołączyły na krótko”[K_3_S];

- **brak pieniędzy** na wspieranie inicjatyw w dzielnicy: tu nie ma pieniędzy i dlatego tu tak jest (...) ja wiem jak ja żebram o pieniądze”[K_1_S]

- zbyt wysokie ceny biletowanych imprez: „koncerty są bardzo kosztowne, jeśli bilet kosztuje 40, 50, 60 zł...kiedyś były bilet ulgowe, a teraz są senioralne, droższe”[K_3_S];

- polityka miejska ukierunkowana na centralizację kultury i inwestowanie przede wszystkim w ChCK jako największy dom kultury w Chorzowie: „ChCK zbiera wszystko co możliwe”[M_1_S]; mieliśmy domy kultury, Batory, kopalniana, domy pięknie funkcjonowały. Powstał ChCK i zamiarzenie, gdy prowadził go Pan Sobczyk, było dobre, Były operetki, to , tamto, reszta rozwijała się tak jak powinna. A teraz ta centralizacja...to powinno rozwijać się w dzielnicach. Przyszła zmiana władzy i stało się, tak jak się stało” [K_1_S];

- polityka miejska ukierunkowana na **centralizację aktywności społecznej**: „jest Centrum Integracji Międzypokoleniowej przy Dąbrowskiego i znowu będzie szaleństwo. Przenieśli tam wszystkie Kluby Seniora”[K_4_D];

-**spadek prestiżu** SDK po włączeniu go w struktury ChCKu; „reszta przeniosła się do CHCKu (...) tam jako grupa artystyczna mają prestiż, bo niby w ChCKu, a nie tu”[M_1_S].

Co można zrobić by zaktywizować mieszkańców dzielnicy i zwiększyć atrakcyjność SDK jako miejsca angażującego nowych uczestników działań kulturalnych?

- w odświeżonej formule **powrócić** do „Folklorystycznych Spotkań z Karolinką” [M_1_S]

- **promować** dotychczasową ofertę SDKu; „ludzie się tu przyzwyczaili, że chodzą na plastykę, tańce, trzeba to tylko rozreklamować u tych nowych mieszkańców” [K_3_S];
- zaprosić do stałej współpracy **Jacka Kurka**: „on byłby wspaniałą osobą” [M_1_S];
- raz w miesiącu organizować koncerty na wzór tych, które odbywają się w Muzeum w Katowicach, a których organizatorem jest **IPIUM „Silesia”**: „Może dałoby się to przenieść do kalendarza, raz w miesiącu...to w muzeum jest o 12 w niedzielę, bilet kosztuje 5 zł. Ludzie idą z sumy na koncert”[M_1_S];
- otworzyć się na młodzież poprzez włączenie do ofert SDKu **warsztatów z youtuberami**: „Na pewno w okolicy są znani youtuberzy, można robić zajęcia z dziećmi i rodzicami. Ja sam bym na coś takiego poszedł” [M_2_D];
- prowadzić **warsztaty** (we współpracy ze szkołami) poświęcone **przeciwdziałaniu hejtowi** w sieci i walce z cyberprzemocą;
- organizować **turystykę niskobudżetową**: „ survival, spanie w namiotach to będzie dla młodzieży przeżycie, przygoda. Mogą się dużo nauczyć”[M_5_D];
- **integrować młodzież z seniorami**: „żeby wejrzeć w życie seniorów i na odwrót, można by się wspierać”[K_1_S]; „Można zrobić cykl spotkań transmitowanych na You Tubie zatytułowany „SDK warzy” albo „Chopy warzą” , w których senior uczy małolata gotować np. wodzionkę, bigos. A potem to co ugotują można rozdawać ludziom tu w ogrodzie. No i to wszystko po śląsku”[K_5_M]
- organizować wycieczki i **warsztaty o przyrodzie regionu**: „można pojechać na hałdę, przeanalizować układ geologiczny pobliskich terenów”[M_4_D];
- uczyć i popularyzować (gwarę) **język śląski**: ”Włączmy w to wszystko śląski , godojmy” [M_2_D]

Za istotne uznano zatem:

1. wykorzystywanie historycznego i kulturowego potencjału dzielnicy;
2. włączenie młodzieży w realizację projektów międzygeneracyjnych służących lokalnym społecznościom w celu budowania poczucia odpowiedzialności, sprawczości i identyfikacji z dzielnicą i jej tradycją;
3. poszerzenie formuły działania SDK o kulturę medialną,

Poza wymienionymi rekomendacjami, wartością dodaną focusa było nawiązanie współpracy między nieznanymi się wcześniej, a dzielącymi zainteresowania i formy aktywności, uczestniczkami badań.

Focus pozwolił także na poszerzenie listy potencjalnych liderów społecznych, uczestniczki i uczestnicy badań okazali się osobami, które nie zostały jeszcze odkryte w dzielnicy, a dysponują potencjałem animacyjnym i angażują się lokalnie.

5. SDK w Chorzowie- analiza SWOT

W celu oceny strategii działania SDK– jako podsumowanie diagnozy- przeprowadzono analizę SWOT¹⁶⁴. Uwzględniając zarówno wewnętrzny wymiar funkcjonowania badanej organizacji, jak i jej otoczenie zewnętrzne, zidentyfikowano największe atuty SDKu oraz występujące deficyty. A następnie skonfrontowano je z rozpoznanymi i antycypowanymi szansami i zagrożeniami. Zwrócono uwagę na takie obszary funkcjonowania SDK jak: potencjał ludzki, finanse, działalność, baza lokalowa i wyposażenie techniczne, promocja, otoczenie społeczne.

¹⁶⁴(S–Strengths, W–Weaknesses – Opportunities, T – Threats (zagrożenia w otoczeniu)

Fot. Sala widowiskowa SDK

Potencjał ludzki

Mocne strony	Słabe strony
- dwie osoby z wykształceniem odpowiadającym profilowi placówki	-niedobór pracowników z wykształceniem wyższym o profilu artystycznym i pedagogicznym -fluktuacja kadry - niska efektywność pracy związana z długoterminową absencją wice-dyrektora odpowiedzialnego za zarządzanie placówką -brak wolontariuszy
szanse	zagrożenia
-zaangażowani społecznie seniorzy -instytucje działające w mieście chętne do współpracy -współpraca z lokalnymi artystami i animatorami	-brak wystarczającego zaangażowania w aktywność społeczno-kulturalną w związku z niewystarczającą koordynacją działań pomiędzy instytucjami (nakładanie się różnych wydarzeń kulturalnych w mieście)

Finanse

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie finansowe ze strony CHCK - wpływy własne z imprez - aplikowanie o różne źródła finansowania 	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczona możliwość „zarabiania” instytucji na siebie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - pozyskiwanie funduszy od sponsora - wprowadzenie nowych programów przez instytucje nadrzędne, umożliwiających aplikowanie i lepsze funkcjonowanie instytucji 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszanie puli środków na kulturę - ogłaszanie programów tylko dla organizacji pozarządowych - duża konkurencja przy aplikowaniu do konkretnych programów

Działalność

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - bogata oferta zajęć skierowana do dzieci, młodzieży szkolnej i przedszkolnej 	<ul style="list-style-type: none"> - brak nowych pracowników merytorycznych - niewystarczające wykorzystanie dostępnych form promocji do upowszechniania oferty

<ul style="list-style-type: none"> -zróżnicowany charakter oferty dla dzieci i młodzieży szkolnej - imprezy „flagowe” - rozpoznawalność instytucji -współpraca z lokalnymi instytucjami (np. szkołami) 	<p>kulturalnej i kontaktu z otoczeniem społecznym</p>
<p>Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> -współpraca z nowymi lider(k)ami -pozyskanie nowych pomysłów na upowszechnianie kultury atrakcyjnych dla wielopokoleniowych grup -wydarzenia organizowane z inicjatywy mieszkańców -wydarzenia organizowane we współpracy z mieszkańcami i instytucją 	<p>Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> -wizerunek instytucji zagrożonej likwidacją -redukcja zainteresowania ofertą z powodu kosztów uczestnictwa

Baza lokalowa i wyposażenie techniczne

<p>Mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> -uruchomienie kina Frajda -sala widowiskowa -historyczny charakter miejsca 	<p>Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak połączeń komunikacji miejskiej umożliwiających dojazd (zwłaszcza osób z miast ościennych)
---	---

	- brak rozbudowane oprogramowania w laptopach użytkowanych w SDK a udostępnianych prelegentom
szanse	zagrożenia
-zaangażowanie finansowe miasta	-niestabilna polityka kulturalna na poziomie ministerialnym -brak wystarczających środków własnych

Promocja SDK w Chorzowie

Mocne strony	Słabe strony
-własne logo -strona internetowa i facebookowa -prezentacja ofert SDK na stronie CHCK	- brak pracownika zajmującego się <i>stricte</i> promocją SDK i współpracą z otoczeniem zewnętrznym: mediami, władzami, interesariuszami - niski stopień wykorzystywania ulotek i plakatów w promowaniu oferty SDK
szanse	zagrożenia
-włączanie się w organizację dużych wydarzeń regionalnych - marketing szeptany -uruchomienie własnego kanału na YT, wykorzystywanie Tweetera, Snapchata, Snaptuna, Instagrama, Tik-Toka	- konkurencyjna promocja innych jednostek - problemy z otrzymywaniem patronatów dużych mediów - niewystarczająca promocja poza dzielnicą i miastem

Otoczenie społeczne

Mocne strony	Słabe strony
-materialne i symboliczne dziedzictwo dzielnicy i miasta -poczucie tożsamości lokalnej i przywiązanie do dzielnicy/miasta -instytucje kulturalne i edukacyjne	-atomizacja liderów lokalnych/brak sieci społecznej na poziomie dzielnicy/miasta -bariery komunikacyjne utrudniające uczestnictwo w kulturze osobom niezmotywowanym
szanse	zagrożenia
-zaangażowanie lokalnych mediów do informowania o wydarzeniach kulturalnych, -włączenie się formalnych liderów (radnych, dyrektorów bibliotek, księży) do promowania oferty kulturalnej w dzielnicy	-ograniczanie finansowania instytucji upowszechniania kultury -polityka utowarowienia i pozbawiania kultury jej wartości autotelicznej

Na podstawie analizy SWOT można sformułować następujące rekomendacje dotyczące strategii działania SDK:

1. Konieczność kadrowego wzmocnienia instytucji:

- poprzez zatrudnienie osób o kwalifikacjach artystycznych i animacyjnych, potwierdzonych dyplomem uczelni wyższej

- poprzez zmianę struktury zatrudnienia w kierunku wzrostu w/w do poziomu min.80% wszystkich zatrudnionych
  - poprzez zatrudnianie animatorów do realizacji konkretnych projektów;
  - poprzez zatrudnienie osoby odpowiedzialnej na PR, zwłaszcza w zakresie kontaktu z otoczeniem zewnętrznym;
2. Konieczność zmian w sposobie formalnego zarządzania poprzez mianowanie nowego kierownika/dyrektora by móc na nowo zbudować i zintegrować zespół oraz wyeliminować zjawisko rozproszonej odpowiedzialności;
  3. Konieczność rozbudowania narzędzi promocyjnych i podjęcie stałej współpracy z mediami;
  4. Konieczność budowania trwałych, „lojalnościowych” relacji z dotychczasowymi uczestnikami imprez kulturalnych oraz poszukiwanie nowych beneficjentów poprzez zapewnienie oferty dostosowanej do potrzeb każdej kategorii wiekowej, ze szczególnym uwzględnieniem nowych mieszkańców dzielnicy;
  5. Konieczność równoważenia komercyjnej oferty i niepłatnych wydarzeń kulturalnych;
  6. Konieczność większego zaangażowania nowych animatorów i liderów nieformalnych w działalność SDK;
  7. Konieczność podjęcia współpracy z instytucjami kultury i nauki funkcjonującymi na poziomie ponadlokalnym, w celu transferu kapitału kulturowego i ekonomicznego.

Fot. Ogród SDK

6. Podsumowanie badań

Na podstawie wyników badań sondażowych i focusowych możemy sformułować odpowiedzi na postawione pytania badawcze. Pierwsze, kieruje uwagę na **oczekiwania mieszkańców** Chorzowa Starego wobec SDK, jego oferty kulturalnej i obszarów potencjalnie niezagospodarowanych, a ważnych z punktu widzenia badanych, z uwzględnieniem kategorii wiekowych. Z analizy zgromadzonych danych wynika, że część z postulowanych działań kulturalnych **jest realizowana**. Może to oznaczać, że do zainteresowanych nie dotarła informacja o ofercie, stąd potrzeba większej profesjonalizacji działań promocyjnych zarówno pod względem formy, jak i zasięgu, z uwzględnieniem preferencji potencjalnych beneficjentów (seniorzy wskazują na plakaty i ulotki, ludzie młodzi i dojrzały - portale społecznościowe). Pozostałe propozycje i oczekiwania dotyczą:

- udostępnienia przestrzeni do nieformalnych spotkań grup senioralnych i szerzej, sąsiedzkich czyli przejęcie przez SDK funkcji zbliżonej do tej, którą w przestrzeni publicznej pełnią kawiarnie;

- zwiększenia oferty wydarzeń kulturalnych i działań społecznych organizowanych na terenie ogrodu (od wiosny do jesieni);
- realizacji projektów międzypokoleniowych;
- zwiększenia liczby i intensywności działań na rzecz utrwalania i popularyzacji tradycji fundujących specyfikę dzielnicy;
- wprowadzenie edukacji medialnej ze szczególną ekspozycją nowych mediów;

Oczekiwania te zależne są od kategorii wiekowej potencjalnych beneficjentów. W przypadku młodzieży podkreśla się potrzebę udziału w aktywizacyjnych formach upowszechniania kultury, w przypadku rodzin- preferowane są wydarzenia audytoryjne, natomiast seniorzy są tymi, dla których atrakcyjne są usługowe formy uczestnictwa w kulturze.

Drugim eksplorowanym obszarem badawczym był **potencjał społeczno-kulturowy dzielnicy** i jego mieszkańców. Uczestnicy badań rzadko postrzegali siebie jako tych, którzy ów potencjał reprezentują. Jedynie 19% uczestników badań sondażowych i cztery osoby uczestniczące w focusach, zaproponowały włączenie się do działań SDKu. Ich propozycje w pewnym stopniu pokrywają się z profilem już prowadzonych zajęć (muzycznych, tanecznych), ale większość przyjmuje mniej stereotypową optykę w definiowaniu domu kultury i jego zadań. Proponowane są zajęcia psychologiczno-pedagogiczne, terapeutyczne i survivalowe, warsztaty medialne, historyczne, geologiczno-paleontologiczne i ekologiczne., wreszcie kulinarne i filmowe.

W środowisku lokalnym identyfikują przynajmniej **kilku liderów**, którzy swoją aktywnością zaznaczyli obecność w Starych Chorzowie, ale także takich, których potencjał nie został jeszcze spożytkowany. Są to głównie nauczyciele i artyści (ich nazwiska znajdują się w części poświęconej raportom szczegółowym). Zasobami kulturotwórczymi są także instytucje i organizacje związane z przemysłowym dziedzictwem, enklawami przyrodniczymi i upowszechnianiem kultury regionu i miasta.

Trzecim aspektem uznanym za istotny jest **postrzeganie barier** uniemożliwiających albo utrudniających zaktywizowanie środowiska lokalnego Chorzowa Starego. Pytanie o bariery wydaje się istotne ponieważ rozpoznanie ich, pozwala przygotowywać projekty mniej narażone na negatywne oddziaływanie owych barier, oraz czynić realizację zaplanowanych inicjatyw możliwą. W badanym środowisku jedną z barier jest ta związana z coraz większą heterogenicznością dzielnicy. Rodowici mieszkańcy mówią o braku integracji z nowymi i deklarują chęć zmniejszenia dystansu społecznego, równocześnie jednak, warunkują to identyfikacją „krzoków” z tożsamością tradycyjnego starochorzowianina, a jej desygnatami czynią „godonie” i afirmację lokalnej tradycji. Inną barierą jest homogeniczność i zamknięcie się na nowych członków grup już istniejących i zaangażowanych w upowszechnianie kultury, co czyni problematyczną nie tylko współpracę, ale i integracyjne efekty działania takich podmiotów w skali dzielnicy. Bariery są także inne potrzeby różnych grup wiekowych i inne priorytety w aktywności społecznej i kulturalnej, co może- choć nie musi- uniemożliwiać konsensus w formułowaniu celu, form i treści inicjatyw oddolnych.

7. Rekomendacje przedkonkursowe:

1. Analiza sprawozdań z działalności SDK oraz wyniki badań społecznych wskazują na występujące dysproporcje w oferowanych i postulowanych formach upowszechniania kultury. SDK dużo uwagi i czasu poświęca najmłodszym mieszkańcom dzielnicy, co wynika z wieloletniej współpracy z pobliskimi szkołami i przedszkolami oraz polityką miejską podporządkowującą działanie placówki kalendarzowi szkolnemu. Stąd czas ferii (zimowych i lipiec) skutkują marginalizacją działań skierowanych do innych grup społecznych. Warto więc w konkursie promować **projekty** przynajmniej **międzypokoleniowe** i takie, które aktywizują młodzież oraz osoby dorosłe.
2. W badaniach częstym motywem jest specyfika Chorzowa Starego jako dzielnicy różniącej się swoją historią, tradycją rolniczą, wspólnotowością religijną i sąsiedzką. Świadczy to o silnej identyfikacji z miejscem zamieszkania i ważnej roli **tożsamości starochorzowiańskiej** dla

tożsamości zbiorowej. W związku z tym wydaje się słuszne stworzenie konkursem warunków do tożsamościowego samopotwierdzenia się tej części mieszkańców, dla której zakorzenienie w dzielnicy jest bardzo istotne. Może dać to także asumpt do **zainteresowania się lokalną kulturą nowych mieszkańców Chorzowa Starego**.

3. W części badań obecny jest postulat integracji międzypokoleniowej ze szczególną ekspozycją młodzieży i seniorów jako grup, wobec których oczekuje się współpracy i wzajemnego wsparcia w podejmowanych inicjatywach lokalnych. Dlatego też, konkurs służyć mógłby promocji takich właśnie projektów, w których niezbędne jest **zaangażowanie i współpraca młodych ze starszymi mieszkańcami dzielnicy**.

4. Ważnym motywem obecnym w badaniach jest **potrzeba edukacji medialnej** młodzieży i ich rodziców. Uzasadnieniem jest konieczność i potrzeba doskonalenia posiadanych umiejętności i zdobywania zaawansowanej wiedzy i kwalifikacji, możliwość spędzania czasu wolnego na uczestnictwie w kulturze medialnej, ale i kreowaniu tej kultury i wreszcie konieczność radzenia sobie z zagrożeniami niesionymi przez cyberprzestrzeń (fake news, cyberprzemoc). Warto zatem jednym z kryteriów konkursowych uczynić wykorzystanie w projekcie jednej z wymienionych funkcji postulowanej edukacji medialnej, jako wiodącej albo uzupełniającej planowaną inicjatywę społeczną.

5. Uczestnicy badań zwracają uwagę na walory przyrodnicze przestrzeni dzielnicy, jej okolic i w tym kontekście wskazują na niewykorzystany potencjał edukacyjnych i kulturalny. W związku z tym za pożądane działania uznać należy **projekty i działania ekologiczne** z udziałem mieszkańców i kierowane do środowiska lokalnego.

Bibliografia:

E. Babbie (2004) *Badania społeczne w praktyce*. PWN, Warszawa.

H. Gawroński (2010) *Konsultacje społeczne jako forma partycypacji w zarządzaniu strategicznym jednostkami samorządu terytorialnego*, „Współczesne Zarządzanie”, nr 1, s. 24–37.

J. Gorgoń-Bronder, A. Starzewska-Sikorska, I. Owczarska, K. Heffner, P. Gibas, A. Polko (2014) *Lokalny Program Rewitalizacji Chorzowa do 2030*. Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych, Katowice.

J. Hausner (1999) *Komunikacja i partycypacja społeczna: poradnik*, Małopolska Szkoła Administracji Publicznej Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków.

B. Jałowiecki, M.S. Szczepański, *Miasto i przestrzeń w perspektywie socjologicznej*, Scholar, Warszawa, 2006.

B. Jałowiecki, M.S. Szczepański (2006) *Miasto i przestrzeń w perspektywie socjologicznej*. Scholar, Warszawa.

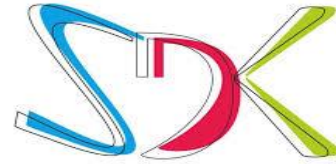
B. Jeżerys (2000) *Metoda SWOT* [W:] Gołaszewska-Kaczan (red.). *Analiza strategiczna*. Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok.

M. Kowalewski, A. Nowak, R. Thurow (2011) *Czy kultura może wzmacniać spójność społeczną? Studium przypadku: szczecińskie podmioty kultury wobec problemów społecznych*. ZAPLO, Szczecin.

N. Lake (2005) *Planowanie strategiczne w firmie*. Wydawnictwo Helion, Gliwice.

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Źródła internetowe:

<https://www.polskawliczbach.pl/Chorzow>

https://bip.chorzow.eu/add_www/file/rejestr_instytucji_kultury_2020.pdf

<http://www.peuk.fiiz.pl/pl/poi/3300944>

---

¹ H. Gawroński (2010), Konsultacje społeczne jako forma partycypacji w zarządzaniu strategicznym jednostkami samorządu terytorialnego, „Współczesne Zarządzanie”, nr 1, s. 36.

² J. Hausner (red.), (1999), Komunikacja i partycypacja społeczna: poradnik, Małopolska Szkoła Administracji Publicznej, s. 41

³ E. Babbie (2004), Badania społeczne w praktyce, s. 210-211

⁴ B. Jeżerys, (2000) Metoda SWOT. W: Analiza strategiczna. Gołaszewska-Kaczan (red.) s.84-86; . N. Lake, (2005) Planowanie strategiczne w firmie. s.97-98